

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Facultatea de Litere

Catedra de slavistică

**Curriculum disciplinei
«ISTORIA LIMBII»**

Bălți, 2017

Facultatea de Litere

Catedra de slavistică

Domeniul general de studiu: Științe ale educației

Domeniul de formare profesională la ciclul I/II: Limbi și literaturi

Denumirea specialității: Limba și literatura ucraineană

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor			Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab.		
S.05.A.128	3	90	12	6	-	examen	ucraineană

Statutul: disciplină obligatorie

Informații referitoare la cadrele didactice:

Tunițaia Marina, doctor în pedagogie, doctor-conferențiar

Integrarea cursului în programul de studii:

Курс історії української літературної мови вивчає загальні процеси становлення і розвитку літературної мови на різних її етапах, вироблення її норм, дає опорні відомості про функціональні стилі літературної мови. Дає змогу студентам усвідомити виділення східних слов'ян у процесі етнічної диференціації слов'янства й дроблення слов'янської мовної єдності. Курс розкриває спільність походження східнослов'янських мов та їхні тісні зв'язки в історичному розвитку. Визначальним для вивчення курсу історії української літературної мови є положення про різні шляхи утворення сучасних національних і культурних цінностей, визначення ролі мови як загальнонаціонального знаряддя спілкування. Треба приділити особливу увагу тим питанням, які мають важливе практичне значення при викладанні української мови в гімназійній та ліцейській ланках, методам і прийомам реалізації відповідного програмного матеріалу в практичній роботі вчителя-словесника. Курс повинен виховувати у студентів любов до рідного слова.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

Мета курсу – сформувати уявлення про історичні етапи розвитку мови, а й уміти оцінювати головні явища кожної епохи. Необхідно вивчати загальні процеси розвитку, вдосконалення, збагачення української мови та вироблення її стилів, фонетичних, граматичних, лексичних та правописних норм протягом усього її історичного періоду.

Обов'язковим у цьому курсі є знання літературної спадщини письменників, яким належить провідна роль у створенні й закріпленні в усіх сферах людської практики літературної мови і закріпленні в усіх сферах людської практики літературної мови на народній основі.

Finalitățile cursului:

Завдання полягає в тому, щоб наблизити теоретичні основи історії української мови до курсу сучасної мови. Студент повинні набути знань про всі попередні історичні зміни в українській мові, зумовлені змінами історичними та соціальними, контактуванням з іншими слов'янськими мовами, виробити навички об'єктивної оцінки мовних фактів, а також дати знання про становлення і розвиток лексичних, правописних і граматичних норм української мови.

Лекції супроводжуються практичними заняттями: читання і лінгвістичний аналіз давньоруських і староукраїнських текстів різних періодів і діалектних записів, виконання різних вправ, перевірка домашніх завдань, повторювання пройденого матеріалу тощо.

Студент має бути обізнаним з мовними особливостями літературних творів минулого, структурою, стилістикою та їх жанрами, навчитися визначати специфіку літературних мов аналізованих періодів.

Студент має знати про:

- історію походження української літературної мови;
- періодизацію історії української літературної мови;
- виникнення і формування літературної мови на різних історичних етапах;
- закономірності та основні тенденції її розвитку;
- визначати місце та роль письменників науковців і культурних діячів у становленні і розвитку літературної мови;
- висловлювати власні думки з приводу тих чи інших проблем розвитку мови, спираючись на погляди вчених різних мовознавчих шкіл;
- аналізувати мову писемних пам'яток різних періодів.

Competențe prealabile:

Студент має знати основні теоретичні положення з усіх розділів сучасної української літературної мови, спиратися на діалектні риси народної мови, бути обізнаним з курсом «Вступ до мовознавства», в якому приділено значну увагу різним класифікаціям мов світу, у тому числі і генеалогічній.

Calendarul de desfășurare a cursului:

№	Зміст	Години
ЛЕКЦІЇ		
1	Періодизація історії української мови. Пам'ятки письма. Проблема діалектної основи на різних етапах розвитку української літературної мови. Співіснування національного варіанта української літературної мови зі старослов'янською.	2
2	Староукраїнська літературна мова. Джерела вивчення історії української літературної мови (IX-XIV). Розвиток української мови в Києво-руській державі. Вживання староукраїнської мови в світському письменстві.	2
3	Середньоукраїнська літературна мова (сер. XIV-XVII). Литовько-польська доба.	2
4	Українська літературна мова початкового періоду. Формування її на народній основі (Козацька доба (1648-1780)).	2
5	Мова «Енеїди», «Наталки Полтавки» І. Котляревського. Мова творів Г. Квітки-Основ'яненка.	2
6	Нова українська літературна мова (40-ві роки XIX-поч. XX). Вироблення і вдосконалення правописних граматичних і лексичних норм української літературної мови на різних етапах її розвитку.	2

№	Зміст	Література	Години
ПРАКТИЧНІ			
1	Становлення української літературної мови на народній основі. Історична роль	1. Огієнко І. Історія української літературної мови. –	2

	середньонаддніпрянського діалекту.	К., 1996, с. 28-36 2. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски», Київ, 2001, с. 48-54, с. 97-109 3. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. – К., 2001, 120-134 с.	
2	Т. Шевченко – реформатор української літературної мови.	1. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. – К., 2001, 148-169 с.	2
3	Мова творів ХХ століття. П. Тичина, М. Рильський, М. Зеров, М. Хвильовий, В. Сосюра, А. Малишко, Богдан-Ігор Антонич, Юрій Клен, О. Гончар, О. Довженко, Л. Костенко, Б. Олійник, В. Стус, Д. Павличко, І Драч (на вибір).	1. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. – К., 2001, 185-220 с.	2

№	Зміст	Література	Години
1.	ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА Найважливіші моменти з історії розробки історичної граматики української мови. Праслов'янська мова. Русь. Великоросія. Малоросія. Росія. Україна – це не «окраїна». З історії розвитку графіки. Давньокиївська літературна мова. Літературна мова післямонгольської доби (друга половина XIII – XVI ст.). Зв'язок історії української літературної мови з іншими науками. Подальший розвиток основних стилів української літературної мови (насамперед мови	1. Задорожний В. Як треба читати тексти кирилівського письмо? // Дивослово, 2004, №2, с. 22-25 2. Мацько Л. І., Христенко В. Ф. Історія української літературної мови. Програма для філфаків.// Дивослово, 2002, №10 с. 53-60 3. Москаленко А. А. Основні етапи розвитку української мови. – К., 1964, 242 с. 4. Німчук В. Періодизація як напрямок дослідження генезису	72

	художньої літератури). Дослідження мовної спадщини українських письменників. Студенти обирають одного письменника і на підставі його творів досліджують мовні особливості.	та історії української мови // Мовознавство -1997, №6; 1998, № 1 5. Огієнко І. Історія української літературної мови. – К., 1996, 161 с. 6. Тимошенко П. Д. Хрестоматія матеріалів з історії української літературної мови: У 2 ч. – К., 1967, 457 с.	
--	--	---	--

Evaluate:

Форма оцінювання та контролю з модуля Історія української літературної мови – іспит. Друге питання з іспиту – доповідь «Мовна спадщина письменника».

Приклади питань до іспиту з курсу «Історія мови»

1. Предмет, завдання, значення курсу історії української літературної мови.
2. Зв'язок курсу з іншими науковими й навчальними дисциплінами.
3. Критерії періодизації історії української літературної мови.
4. Вироблення й удосконалення правописних, граматичних і лексичних норм української літературної мови на різних етапах її розвитку.
5. Джерела вивчення історії української літературної мови.
6. Виникнення української мови серед інших слов'янських мов.
7. Уживання староукраїнської літературної мови у світському письменстві в різноманітних сферах (багатство стилів і жанрів).
8. Взаємодія і взаємовплив староукраїнської й церковнослов'янської мов.
9. Становлення й закріплення рис живої української мови у староукраїнській літературній мові на народній основі (характеристика мовних особливостей пам'яток різних стилів і жанрів).
10. Літературні мови XIV-перша пол. XVст.
11. Слов'яноруська (церковнослов'янська) і руська (українська ділова) мови, їхні функції.
12. Занепад слов'яноруської і простої книжної української літературної мови кінця XVII ст.

13. Києво-Могилянська академія як найважливіший осередок давньої української літератури.
14. Стилiстична строкатiсть лiтературної мови XVII ст.
15. Формування української лiтературної мови, побудованої на народній основі.

Приклад екзаменаційного тестування з курсу «Історія мови»

Приклад 1:

1. Критерії періодизації історії української літературної мови.
2. Вироблення й удосконалення правописних, граматичних і лексичних норм української літературної мови на різних етапах її розвитку.
3. Джерела вивчення історії української літературної мови.
4. Виникнення української мови серед інших слов'янських мов.

Приклад 2:

1. Уживання староукраїнської літературної мови у світському письменстві в різноманітних сферах (багатство стилів і жанрів).
2. Взаємодія і взаємовплив староукраїнської й церковнослов'янської мов.
3. Становлення й закріплення рис живої української мови у староукраїнській літературній мові на народній основі (характеристика мовних особливостей пам'яток різних стилів і жанрів).
4. Переклади простою мовою богослужбних книг.

Бібліографія

1. Білодід І. К. *Курс історії української літературної мови.* – К., 1958, 431 с.
2. Задорожний В. *Як треба читати тексти кирилівського письмо?* // Дивослово, 2004, №2, с. 22-25
3. Мацько Л. І., Христенко В. Ф. *Історія української літературної мови. Програма для філфаків.* // Дивослово, 2002, №10 с. 53-60
4. Москаленко А. А. *Основні етапи розвитку української мови.* – К., 1964, 242 с.
5. Німчук В. *Періодизація як напрямок дослідження генезису та історії української мови* // Мовознавство -1997, №6; 1998, № 1
6. Огієнко І. *Історія української літературної мови.* – К., 1996, 161 с.

7. Півторак Г. *Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски»*, Київ, 2001, с. 48-54, с. 97-109
8. Русанівський В. М. *Історія української літературної мови*. – К., 2001, 229 с.
9. Тимошенко П. Д. *Хрестоматія матеріалів з історії української літературної мови: У 2 ч.* – К., 1967, 457 с.